

Upgraded
Comprehensive
Patient
Care

REPUBLIKA SLOVENIJA
SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ
IN EVROPSKO KOHEZIJSKO POLITIKO

Bolnik z arterijsko hipertenzijo in z ledvično boleznijo

Melita Dolšak

Klinični oddelek za hipertenzijo

Univerza v Ljubljani

Mestna občina
Ljubljana

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije –
Zveza strokovnih društev medicinskih sester,
babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije

UVOD

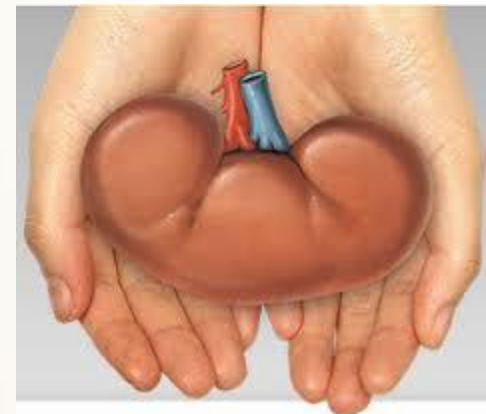

- delitev hipertenzije;
- prizadetost ledvic pri hipertenziji;
- zdravljenje ledvičnih bolezni.

ARTERIJSKA HIPERTENZIJA IN LEDVICE

- Dolgotrajno zvišan krvni tlak lahko okvari ledvice, ledvične bolezni pa pogosto povzročajo povišanje krvnega tlaka.
- Ledvice so torej eden izmed možnih krivcev za nastanek AH in obenem njena žrtev.

ARTERIJSKA HIPERTENZIJA

Primarna ali esencialna AH

90- 95% bolnikov s postavljeno diagnozo AH, vzroka nastanka bolezni ne poznamo

Sekundarna AH

5-10% bolnikov, vzrok je lahko ledvična bolezen, srčno-žilne bolezni, pojav v nosečnosti, ali pa je nevrogenega izvora. Povišan krvni tla je lahko tudi posledica zaužitja različnih snovi (alkohol, kava, oralna kontracepcija)

PRIMARNA AH:

- Najpogostejša oblika AH in je eden od dejavnikov za nastanek srčno-žilnih obolenj.
- Pri primarni AH so ledvice vedno prizadete, vendar običajno kasneje kot so prizadeti možgani in srce.
- Pojav morfološko spremenjenim ledvičnim arterijam zaradi dolgotrajne AH imenujemo **nefroskleroza**. Ločimo benigno in maligno nefrosklerozo.

Nefroskleroza

Benigna nefroskleroza:

- je bolezen ledvic za katero so značilne nespecifične patološke spremembe ledvic kot posledica dolgotrajne esencialne AH;
- spremembe so žilne, glomerulne in tubulointersticijske.

Maligna nefroskleroza:

- bolezen ledvic za katero so značilne spremembe znotraj ledvičnih žil, ki nastanejo kot posledica hude arterijske hipertenzije.

Vrste sekundarne hipertenzije:

- **Renovaskularna hipertenzija** (obolenje ledvičnega ožilja), ki je potencialno reverzibilna.
 - zožitev (stenoza) ene ali obeh ledvičnih arterij, ki dovajata krvi v ledvice;
 - podobni maščobni plaki, kot jih lahko najdemo v koronarnih arterijah (ateroskleroza);
 - stanje, kjer se mišično in fibrozno tkivo ledvične arterije zadebeli v obroč (fibromuskularna displazija).

Vrste sekundarne hipertenzije:

- **Renoparenhimska hipertenzija**
 - Pri tej obliki gre za obolenje ledvičnega parenhima (tkiva). Gre za sorazmerno redko bolezen. Pojavlja se pri enostranski ali obojestranski ledvični bolezni, gre npr. za policistično bolezen ledvic (prirojena bolezen, kjer ciste v ledvicah preprečujejo normalno delovanje ledvic)

Vrste sekundarne hipertenzije:

- Endokrini vzroki hipertenzije;
- Koarktacija aorte;
- Hipertenzija v nosečnosti.

Sum na sekundarno AH:

- visok krvni tlak, ki je odporen na zdravila za zniževanje krvnega tlaka (antihipertenzivi)
- zelo visok krvni tlak (sistolni tlak nad 180 mmHg ali diastolni tlak nad 110 mmHg)
- antihipertenziv, ki je bil prej učinkovit, je izgubil učinek
- povišan krvni tlak, ki se pojavi nenadoma pred 30. ali po 55. letu
- v družinski anamnezi nihče nima povišanega krvnega tlaka.

Zdravljenje sekundarne AH

- Pri sekundarni hipertenziji gre pogosto za stanje oziroma bolezen, ki zahteva zdravljenje z zdravili ali operativni poseg. Ko je glavni vzrok prepoznan in primerno zdravljeno, pride običajno do znižanja krvnega tlaka, lahko se celo popolnoma normalizira.

Ledvične bolezni

- **Osnovni lab. izvidi:**

- pojavlja se proteinurija (ledvice delujejo kot filter in ne prepuščajo beljakovin večja kot je okvara, večje je prepuščanje beljakovin, penjenje seča)
- hematourija
- zvečana je koncentracija sečne kisline in kreatinina

Ledvične bolezni

- **Preiskave za ugotavljanje ledvičnih bolezni**
 - ultrazvok ledvic (temeljna slikovna preiskava s katero ocenjujemo položaj in velikost ledvic, spremenjenost ledvičnega tkiva, morebitno razširjenost votlega sistema, prisotnost cist, tumorjev ali ledvičnih kamnov)
 - doppler ledvičnih arterij (merimo pretok krvi v ledvičnih arterijah)
 - ledvična biopsija.

Zdravljenje ledvičnih bolezni

- bolnikovo sodelovanje in upoštevanje nefarmakoloških ukrepov
- ciljni krvni tlak pri bolnikih z okvarjenim ledvičnim delovanjem je nižji od priporočljivega KT in je odvisen od stopnje izločanja beljakovin
- KT naj bo pod 140/90 mm Hg
- Kazalec uspešnega zdravljenja je zmanjšanje izgubljanja beljakovin v urinu

Zdravljenje ledvičnih bolezni

- zdravila, ki znižujejo krvi tlak zmanjšajo tudi izgubljanje beljakovin z urinom, ta zdravila so zaviralci angiotenzinske konvertaze (**ACE inhibitorji**, zmanjšujejo periferni upor zaradi dilatacije arteriol in ven) in blokatorji prijemališč **sartani** (sproščajo mišice krvnih žil in s tem zmanjšujejo tlak);
- ACE: končnica –pril (kaptopril, perindopril, trandolapril);
- SARTANI= končnica (valsartan, telmisartan).

Zdravljenje ledvičnih bolezni

- zvišan KT pri bolnikih s ledvično boleznijo je težje zdraviti kot pri bolnikih brez ledvične bolezni, za doseganje ciljnega KT je večkrat potrebna kombinacija najmanj dveh, pogoste celo teh ali več zdravil.

Navodila za bolnike:

- Stranski učinki zdravil (hipotenzija po prvih odmerkih zdravil, suh dražej kašelj, ledvična odpoved pri bolnikih z stenoza ledvičnih arterij, hiperkaliemija- redne kontrole krvi);
- zdrava prehrana z manj soli, ker sol zadržuje vodo v telesu, pojavijo se otekline, zviša se KT, za kar so potrebna še dodatna zdravila- diureti;
- sladkorna bolezen je najpogostejši vzrok končne ledvične začnejo prepuščati majhno količino albumina. Pojav imenujemo mikroalbuminurija in naznanja razvoj ledvične okvare zaradi sladkorne bolezni. Pomen urejenosti krvnega sladkorja.

Navodila za bolnike:

- pijte dovolj tekočine, da boste odvajali od 1,5 do 2 l seča na dan, pozor pri bolnikih, ki imajo znano bolezen srca;
- odsvetujemo alkohol;
- odsvetujemo kajenje;
- primerna telesna teža;
- omejite porabo zdravil proti bolečinam.

- Primarna art. hipertenzija
- Sekundarna art. hipertenzija
- Nefroskleroza
- Renovaskularna hipertenzija
- Renoparenhimska hipertenzija

Priporočena literatura:

- www.hipertenzija.org/
- Slovenske smernice za obravnavo hipertenzije 2013, Rok Accetto, Barbara Salobir, Jana Brguljan Hitij, Primož Dolenc , let. 83, št. 11 (2014)
- Bolezni ledvic, 3. izdaja, 2014, Damjan Kovač, Radoslav Kveder, Marko Malovrh, Jernej Pajek, Andreja Aleš Rigler, Andrej Škoberne.

HVALA ZA POZORNOST

